ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 6ης Νοεμβρίου 2008 *

Στην υπόθεση C-405/07 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που ασκήθηκε στις 30 Αυγούστου 2007,

Βασίλειο των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενο από τους M. de Grave και C. Wissels,

αναιρεσείον,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τις Μ. Πατακιά, A. Alcover San Pedro και τον H. van Vliet, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, K. Schiemann, P. Kūris, L. Bay Larsen και C. Toader (εισηγήτρια), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 17ης Ιουλίου 2008,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την αίτησή του αναιρέσεως, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών ζητεί να αναιρεθεί η απόφαση που εξέδωσε το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις 27 Ιουνίου 2007 στην υπόθεση T-182/06, Βασίλειο των Κάτω Χωρών κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. II-1983, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως 2006/372/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Μαΐου 2006, σχετικά με το σχέδιο εθνικών διατάξεων που κοινοποιήθηκαν από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών βάσει του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ, για τον καθορισμό ορίων στις εκπομπές σωματιδίων από οχήματα με κινητήρες ντίζελ (ΕΕ L 142, σ. 16, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

Το νομικό πλαίσιο

2 Η οδηγία 98/69/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 1998, σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τις εκπομπές των οχημάτων με κινητήρα και με την τροποποίηση της οδηγίας 70/220/ΕΟΚ (ΕΕ L 350, σ. 1), ορίζει, στο σημείο 5.3.1.4. του παραρτήματος Ι, μια οριακή τιμή συγκεντρώσεως μάζας σωματιδίων (ΑΣ) στα 25 mg/km για οχήματα με κινητήρα ντίζελ υπαγόμενα, αφενός, στην κατηγορία Μ (επιβατηγά οχήματα), που καθορίζονται στο τμήμα Α του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 70/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1970, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν στην έγκριση των οχημάτων με κινητήρα και των ρυμουλκουμένων τους (ΕΕ ειδ. έκδ. 13/001, σ. 46) —εξαιρουμένων των οχημάτων μεγίστης μάζας άνω των 2 500 kg— και, αφετέρου, στην κατηγορία N_1, κλάση Ι (επαγγελματικά οχήματα μεγίστου αποδεκτού βάρους 1 305 kg).

3 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 98/69 έχει ως εξής:

«[…] τα κράτη μέλη δεν μπορούν για λόγους σχετικούς με την ατμοσφαιρική ρύπανση από εκπομπές οχημάτων με κινητήρα:

— να αρνούνται τη χορήγηση έγκρισης τύπου ΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 70/156/ΕΟΚ ή

— να αρνούνται τη χορήγηση εθνικής έγκρισης τύπου ή

— να απαγορεύουν τη χορήγηση αριθμού κυκλοφορίας, την πώληση ή θέση σε κυκλοφορία οχημάτων, σύμφωνα με το άρθρο 7 της οδηγίας 70/156/ΕΟΚ,

εάν τα οχήματα πληρούν τις απαιτήσεις της οδηγίας 70/220/ΕΟΚ [του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 1970, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών οι οποίες αφορούν στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά της μολύνσεως του αέρος από τα αέρια που προέρχονται από κινητήρες με επιβαλλόμενη ανάφλεξη με τους οποίους είναι εφοδιασμένα τα οχήματα με κινητήρα (ΕΕ ειδ. έκδ. 13/001, σ. 68)], όπως τροποποιήθηκε από την παρούσα οδηγία.»

4 Ο κανονισμός (ΕΚ) 715/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2007, που αφορά την έγκριση τύπου μηχανοκίνητων οχημάτων όσον αφορά εκπομπές από ελαφρά επιβατηγά και εμπορικά οχήματα (Euro 5 και Euro 6) και σχετικά με την πρόσβαση σε πληροφορίες επισκευής και συντήρησης οχημάτων (ΕΕ L 171, σ. 1), θα αντικαταστήσει, μεταξύ άλλων, από τις 2 Ιανουαρίου 2013, τις οδηγίες 70/220 και 98/69. Ο κανονισμός καθορίζει, στον πίνακα 1 του παραρτήματός του Ι, το πρότυπο εκπομπών Euro 5 που προβλέπει μείωση της οριακής τιμής συγκεντρώσεως μάζας σωματιδίων (ΑΣ) στα 5 mg/km για όλες τις κατηγορίες και κλάσεις οχημάτων που απαριθμούνται στον πίνακα αυτό. Όσον αφορά τα οχήματα που εμπίπτουν στις κατηγορίες Μ και Ν1, κλάση Ι, η νέα αυτή οριακή τιμή θα είναι δεσμευτική, σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 715/2007, από την 1η Σεπτεμβρίου 2009 για τους νέους τύπους οχημάτων και από την 1η Σεπτεμβρίου 2011 για τα νέα οχήματα.

5 Η δεύτερη και η δωδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 96/62/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 1996, για την εκτίμηση και τη διαχείριση της ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος (ΕΕ L 296, σ. 55), ορίζουν τα ακόλουθα:

«[…] προκειμένου να προστατευθούν το περιβάλλον ως σύνολο και η ανθρώπινη υγεία, πρέπει, αφενός, να εξαλειφθούν, να προληφθούν ή να μειωθούν οι συγκεντρώσεις επιβλαβών ατμοσφαιρικών ρύπων και, αφετέρου, να καθοριστούν οριακές τιμές ή/και όρια συναγερμού για τα επίπεδα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης

[…]

[…] προκειμένου να προστατευθούν το περιβάλλον ως σύνολο και η ανθρώπινη υγεία, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν μέτρα όταν σημειώνεται υπέρβαση των οριακών τιμών, ώστε να επιτυγχάνεται η εμπρόθεσμη τήρηση των τιμών αυτών.»

6 Το άρθρο 7 της οδηγίας 96/62, που τιτλοφορείται «Βελτίωση της ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος — Γενικές απαιτήσεις», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν για την τήρηση των οριακών τιμών.

2. Τα μέτρα που λαμβάνονται για την επίτευξη των στόχων της οδηγίας πρέπει:

[…]

β) να μην αντιβαίνουν προς την κοινοτική νομοθεσία για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων στους χώρους εργασίας

γ) να μην έχουν δυσμενείς και σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον των άλλων κρατών μελών.

3. Τα κράτη μέλη εκπονούν σχέδια δράσης με τα βραχυπρόθεσμα μέτρα στην περίπτωση κινδύνου υπέρβασης των οριακών τιμών ή/και των ορίων συναγερμού, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος υπέρβασης και να περιορισθεί η διάρκειά του. Τα σχέδια αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν ενδεχομένως μέτρα ελέγχου και, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο, μέτρα αναστολής των δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στην υπέρβαση των οριακών τιμών, περιλαμβανομένης της κυκλοφορίας αυτοκινήτων.»

7 Δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 96/62, στις ζώνες και τους οικισμούς όπου τα επίπεδα ενός ή περισσοτέρων ρύπων υπερβαίνουν την οριακή τιμή προσαυξημένη κατά το περιθώριο ανοχής, τα κράτη μέλη μεριμνούν για την εκπόνηση ή την εφαρμογή σχεδίου ή προγράμματος, προς επίτευξη της οριακής τιμής εντός της οριζόμενης προθεσμίας. Κατά τη διάταξη αυτή, αυτό το σχέδιο ή πρόγραμμα περιλαμβάνει τουλάχιστον τις πληροφορίες που απαριθμούνται στο παράρτημα IV της οδηγίας αυτής. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται, στα σημεία 5 και 6 του εν λόγω παρατήματος, πληροφορίες σχετικές με την προέλευση της ρύπανσης, όπως μεταξύ άλλων ο κατάλογος των κυρίων πηγών εκπομπής στις οποίες οφείλεται η ρύπανση, καθώς και μια ανάλυση της κατάστασης με λεπτομέρειες για τους παράγοντες στους οποίους οφείλεται η υπέρβαση όπως οι μεταφορές, οι οποίες περιλαμβάνουν και τις διασυνοριακές μεταφορές.

8 Το άρθρο 8, παράγραφος 6, της οδηγίας 96/62 ορίζει τα ακόλουθα:

«Όταν το επίπεδο ενός ρύπου υπερβαίνει ή υπάρχει κίνδυνος να υπερβεί την οριακή τιμή προσαυξημένη κατά το περιθώριο ανοχής ή, κατά περίπτωση, το όριο συναγερμού, λόγω σημαντικής ρύπανσης η οποία προέρχεται από άλλο κράτος μέλος, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη πραγματοποιούν διαβουλεύσεις προκειμένου να αντιμετωπισθεί η κατάσταση. Η Επιτροπή μπορεί να συμμετέχει στις διαβουλεύσεις αυτές.»

9 Βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, περίπτωση i, της οδηγίας 96/62, τα κράτη μέλη γνωστοποιούν στην Επιτροπή την εμφάνιση επιπέδων που υπερβαίνουν την οριακή τιμή, προσαυξημένη κατά το περιθώριο ανοχής, κατά τους εννέα μήνες που έπονται του τέλους κάθε έτους.

10 Η οδηγία 96/62 δεν καθορίζει οριακές τιμές, αλλά αναφέρει, στο άρθρο της 4, σε συνδυασμό αντιστοίχως με τα παραρτήματα I και II, τους ατμοσφαιρικούς ρύπους για τους οποίους πρέπει να καθοριστούν τέτοιες τιμές καθώς και παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά των καθορισμό τους. Μεταξύ των παραγόντων αυτών συγκαταλέγεται ο βαθμός έκθεσης του πληθυσμού στους εν λόγω ρύπους.

11 Οι οριακές τιμές για τα λεπτά σωματίδια, και ειδικότερα τα $ΑΣ_{10}$, καθορίζονται από την οδηγία 1999/30/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 1999, σχετικά με τις οριακές τιμές διοξειδίου του θείου, διοξειδίου του αζώτου και οξειδίων του αζώτου, σωματιδίων και μολύβδου, στον αέρα του περιβάλλοντος (ΕΕ L 163, σ. 41). Ως $ΑΣ_{10}$ ορίζονται, στο άρθρο 2, σημείο 11, της εν λόγω οδηγίας, τα σωματίδια που διέρχονται δια στομίου κατά μέγεθος διαλογής το οποίο συγκρατεί το 50 % των σωματιδίων αεροδυναμικής διαμέτρου 10 μm.

12 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 1999/30 ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι συγκεντρώσεις $ΑΣ_{10}$ στον αέρα του περιβάλλοντος, όπως εκτιμώνται σύμφωνα με το άρθρο 7, δεν υπερβαίνουν τις οριακές τιμές που αναφέρονται στο μέρος I του παραρτήματος III από τις καθοριζόμενες στο μέρος αυτό ημερομηνίες.

Τα περιθώρια ανοχής που καθορίζονται στο μέρος Ι του παραρτήματος ΙΙΙ, εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 8 της οδηγίας 96/62/ΕΚ.»

13 Το παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 1999/30 καθορίζει τις οριακές τιμές καθώς και τα περιθώρια ανοχής που εφαρμόζονται στα σωματίδια $ΑΣ_{10}$ για δύο διαδοχικές φάσεις υποδεικνύοντας, για καθεμία από τις φάσεις αυτές, την ημερομηνία κατά την οποία πρέπει να τηρείται η οριακή τιμή. Έτσι, οι τιμές και τα περιθώρια που προβλέπονται για την πρώτη φάση είναι νομικά δεσμευτικές από την 1η Ιανουαρίου 2005.

14 Η οδηγία 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη (ΕΕ L 152, σ. 1), θα αντικαταστήσει, δυνάμει του άρθρου της 31 και από τις 11 Ιουνίου 2010, μεταξύ άλλων, τις οδηγίες 96/62 και 1999/30. Σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/50, όταν, σε συγκεκριμένη ζώνη ή οικισμό, είναι αδύνατον να επιτευχθεί συμμόρφωση προς τις οριακές τιμές για τα σωματίδια $ΑΣ_{10}$, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών διασποράς που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη τοποθεσία, αντίξοων κλιματικών συνθηκών ή διαμεθοριακών συμβολών, ένα κράτος μέλος απαλλάσσεται από την υποχρέωση να τηρεί τις εν λόγω οριακές τιμές έως τις 11 Ιουνίου 2011, εφόσον τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις.

Ιστορικό της διαφοράς

15 Με έγγραφο της 2ας Νοεμβρίου 2005, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών ανακοίνωσε στην Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ, την πρόθεσή του να εκδώσει διάταγμα με σκοπό να επιβάλει, από 1ης Ιανουαρίου 2007 και κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις της οδηγίας 98/69, οριακή τιμή εκπομπών σωματιδίων 5 mg/km για τα νέα οχήματα με κινητήρα ντίζελ της κατηγορίας Μ1 και Ν1, κλάση Ι.

16 Προς στήριξη της αίτησής του, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών διευκρίνισε ότι σε πολλά τμήματα του εδάφους του είχε σημειωθεί υπέρβαση των οριακών τιμών συγκεντρώσεως σωματιδίων που καθορίστηκαν με την οδηγία 1999/30 και ότι, για τον λόγο αυτό, θεώρησε ότι δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που επιβάλλει η εν λόγω οδηγία. Στο πλαίσιο αυτό, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών υπογράμμισε την έντονη δημογραφική πυκνότητά του και τον υψηλότερο βαθμό συγκεντρώσεως των υποδομών σε σχέση με άλλα κράτη μέλη, πράγμα που συνεπάγεται μεγαλύτερο ποσοστό εκπομπών σωματιδίων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Επομένως, οι κάτοικοι είναι πολύ εκτεθειμένοι στην ατμοσφαιρική ρύπανση λόγω, μεταξύ άλλων, της άμεσης γειτνιάσεως των ζωνών κυκλοφορίας αυτοκινήτων με κατοικημένες περιοχές. Επιπλέον, ένα σημαντικό τμήμα της ρύπανσης προέρχεται από τα γειτονικά κράτη, με συνέπεια μόνον το 15 % του εθνικού μέσου όρου των συγκεντρώσεων σωματιδίων να μπορεί να επηρεαστεί από τους εθνικούς κανόνες περί προστασίας του περιβάλλοντος.

17 Προκειμένου να μειώσει τις συγκεντρώσεις σωματιδίων, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών ισχυρίστηκε ότι δίνει προτεραιότητα στη μείωση των εκπομπών σωματιδίων που προκαλούνται από τα επιβατηγά αυτοκίνητα και τα εμπορικά οχήματα, τα οποία ευθύνονται για το 70 % των εν λόγω εκπομπών οδικής προέλευσης. Επομένως, το κοινοποιηθέν παρεκκλίνον μέτρο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος ενός κανονιστικού μηχανισμού στηριζόμενου, μεταξύ άλλων, στην προώθηση λιγότερο ρυπογόνων οχημάτων και καυσίμων. Το μέτρο αυτό έχει ως συγκεκριμένη συνέπεια την τοποθέτηση, στα ταξινομημένα στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών οχήματα με κινητήρα ντίζελ, φίλτρου που μειώνει την ποσότητα σωματιδίων εμφανιζομένων στην αιθάλη του ντίζελ.

18 Συγκεκριμένα, εκτέθηκε ότι το κοινοποιηθέν διάταγμα εφαρμόζεται μόνο στα ταξινομημένα στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών οχήματα και ότι ουδαμώς αλλάζει η διαδικασία έγκρισης τύπου ΕΚ ούτε οι όροι ταξινομήσεως των οχημάτων που έχουν τύχει της έγκρισης αυτής στα άλλα κράτη μέλη. Αντιθέτως, η αστυνομία και οι επιφορτισμένες με τον περιοδικό έλεγχο ολλανδικές αρχές μπορούν να ελέγχουν, μετά την έναρξη ισχύος του διατάγματος, αν το επιβατηγό αυτοκίνητο ή το ελαφρύ εμπορικό όχημα είναι σε θέση να τηρούν τη νέα οριακή τιμή εκπομπής σωματιδίων των 5 mg/km.

19 Με έγγραφο της 23ης Νοεμβρίου 2005, η Επιτροπή γνωστοποίησε τη λήψη της κοινοποιήσεως του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και το ενημέρωσε ότι η προθεσμία των έξι μηνών που της τάσσει το άρθρο 95, παράγραφος 6, ΕΚ για να αποφανθεί επί των αιτημάτων παρεκκλίσεως άρχισε να τρέχει στις 5 Νοεμβρίου 2005.

20 Στις 8 Φεβρουαρίου 2006, ανακοινώθηκε στην Επιτροπή η έκθεση εκτιμήσεως της ποιότητας του αέρα στις Κάτω Χώρες σχετικά με το έτος 2004 (στο εξής: έκθεση εκτιμήσεως για το 2004), που καταρτίστηκε κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 96/62. Η έκθεση αυτή πρωτοκολλήθηκε από την Επιτροπή στις 10 Φεβρουαρίου 2006.

21 Με έγγραφο της 10ης Μαρτίου 2006, οι ολλανδικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή για την ύπαρξη εκθέσεως που καταρτίστηκε τον Μάρτιο του 2006 από τον Milieu- en Natuurplanbureau [ολλανδικό Οργανισμό Περιβαλλοντικής Αξιολογήσεως (MNP)] με τίτλο «Nieuwe inzichten in de omvang van de fijnstofproblematiek» (Νέες ενδείξεις για το μέγεθος του προβλήματος των σωματιδίων, στο εξής: έκθεση του MNP).

22 Για να εκτιμήσει τη βασιμότητα των προβληθέντων από τις ολλανδικές αρχές επιχειρημάτων, η Επιτροπή ζήτησε την επιστημονική και τεχνική γνωμοδότηση μιας κοινοπραξίας συμβουλευτικών εταιριών υπό τον συντονισμό της Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuur-wetenschappelijk onderzoek [ολλανδικής Οργάνωσης για την Εφαρμοσμένη Επιστημονική Έρευνα (TNO)]. Η οργάνωση αυτή υπέβαλε την έκθεσή της στις 27 Μαρτίου 2006 (στο εξής: έκθεση της TNO).

23 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή απέρριψε, στις 3 Μαΐου 2006, το κοινοποιηθέν σχέδιο διατάγματος με την αιτιολογία ότι «το Βασίλειο των Κάτω Χωρών δεν απέδειξε την ύπαρξη ενός ιδιαίτερου προβλήματος όσον αφορά την οδηγία 98/69» και ότι «το κοινοποιηθέν μέτρο δεν [ήταν] ανάλογο με τους επιδιωκόμενους στόχους».

Η προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

24 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 12 Ιουλίου 2006, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως, συνοδευόμενη από αίτηση εκδικάσεως με ταχεία διαδικασία.

25 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο απέρριψε την εν λόγω προσφυγή με την ταχεία διαδικασία. Προς τούτο, το Πρωτοδικείο απέρριψε τους δύο πρώτους λόγους που προέβαλε το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, αντλούμενους από την εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με την ύπαρξη ιδιαίτερου προβλήματος στις Κάτω Χώρες.

26 Με τις σκέψεις 43 έως 49 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο απέρριψε καταρχάς τον λόγο με τον οποίο το Βασίλειο των Κάτω Χωρών ισχυρίστηκε ότι η Επιτροπή παρέβη το καθήκον επιμέλειας και την υποχρέωση αιτιολογήσεως παραλείποντας, χωρίς συγκεκριμένη αιτιολογία, να λάβει υπόψη, κατά την εκτίμησή της περί υπάρξεως ιδιαίτερου προβλήματος της ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος στις Κάτω Χώρες, τα σχετικά με τον αέρα αυτό δεδομένα που αφορούσαν το 2004. Η Επιτροπή παραδέχτηκε, στο πλαίσιο αυτό, ότι, αντιθέτως προς όσα είχε υποστηρίξει στη σκέψη 41 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών είχε στην πραγματικότητα καταθέσει επισήμως την έκθεση εκτιμήσεως του 2004 προτού εκδοθεί η εν λόγω απόφαση της Επιτροπής.

27 Συναφώς, με τις σκέψεις 44 έως 46 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο κατέληξε, μεταξύ άλλων, στα εξής:

«44 Εντούτοις, από τις αναφορές της [επίδικης αποφάσεως] στο ζήτημα της ιδιαιτερότητας της ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος στις Κάτω Χώρες προκύπτει ότι τα τελευταία στοιχεία που προσκόμισαν οι ολλανδικές αρχές ενσωματώθηκαν στην έκθεση της TNO. Ειδικότερα, αυτή διευκρινίζει στη σελίδα 29 […]του κειμένου αυτού ότι:

"Από τα προκαταρκτικά στοιχεία που ανακοίνωσε το Βασίλειο των Κάτω Χωρών ως προς τις υπερβάσεις κατά το 2004 προκύπτει διαφορετική εικόνα από εκείνη του 2003. Σε όλες τις περιοχές διαπιστώνεται υπέρβαση όσον αφορά το $AΣ_{10}$ τουλάχιστον μιας από τις αυξηθείσες κατά το περιθώριο ανοχής οριακές τιμές."

45 Επιπλέον, η TNO, στη σελίδα 29 της εκθέσεώς της, και η Επιτροπή, στη σκέψη 41 της [προσβαλλομένης αποφάσεως], επαναλαμβάνουν ορισμένες διαπιστώσεις της [εκθέσεως του MNP].

46 Τέλος, όπως προκύπτει από τη σκέψη 42 της [προσβαλλομένης αποφάσεως], ενόψει των νέων στοιχείων που διαβίβασε η Ολλανδική Κυβέρνηση και που περιλαμβάνονται στην έκθεση του MNP, η Επιτροπή επίσης αρνήθηκε να θεωρήσει αποδεδειγμένη την ύπαρξη ιδιαίτερου προβλήματος τηρήσεως εκ μέρους του Βασιλείου των Κάτω Χωρών των οριακών τιμών συγκεντρώσεως σωματιδίων που καθορίζει η οδηγία 1999/30.»

28 Το Πρωτοδικείο έκρινε, με τις σκέψεις 47 και 48 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, δεν είναι δυνατόν να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι παρέλειψε να εξετάσει τα πρόσφατα στοιχεία που της είχε απευθύνει η Ολλανδική Κυβέρνηση ή να αναφέρει τους λόγους της προβαλλόμενης αυτής παραλείψεως.

29 Εν συνεχεία, το Πρωτοδικείο απέρριψε τον λόγο βάσει του οποίου η Επιτροπή κακώς αρνήθηκε την ύπαρξη ιδιαίτερου προβλήματος της ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος στις Κάτω Χώρες.

30 Όσον αφορά το πρώτο επιχείρημα, ότι η Επιτροπή εφάρμοσε εσφαλμένως το κριτήριο της εθνικής ιδιαιτερότητας του προβλήματος, κριτήριο που επιβάλλει το άρθρο 95, παράγραφος 5, ΕΚ, μέσω της απαίτησής της το προβαλλόμενο πρόβλημα να έχει επιπτώσεις αποκλειστικά στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τις σκέψεις 66 έως 72 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η αιτίαση αυτή είναι αβάσιμη. Συναφώς, το Πρωτοδικείο, μεταξύ άλλων, υπογράμμισε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, όπως και η έκθεση της ΤΝΟ, κάνει μνεία της κατάστασης που ισχύει σε άλλα κράτη μέλη και ότι από τη σύγκριση αυτή προκύπτει ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών δεν αντιμετωπίζει ιδιαίτερο πρόβλημα προστασίας του περιβάλλοντος το οποίο να δικαιολογεί τη θέσπιση μέτρου παρεκκλίσεως.

31 Το δεύτερο επιχείρημα, αντλούμενο από το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη την αδυναμία του Βασιλείου των Κάτω Χωρών να αντιμετωπίσει το πρόβλημα των εκπομπών σωματιδίων από την εσωτερική ναυσιπλοΐα και τις θαλάσσιες μεταφορές, απορρίφθηκε με τις σκέψεις 78 έως 84 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, ότι, εν πάση περιπτώσει, το επιχείρημα αυτό είναι αβάσιμο, διότι, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει το Βασίλειο των Κάτω

Χωρών, η Επιτροπή δεν εξάρτησε τη δυνατότητα εγκρίσεως του κοινοποιηθέντος μέτρου από την προϋπόθεση ότι οι υπερβάσεις των οριακών τιμών προέρχονται κατά το μεγαλύτερο μέρος τους από εκπομπές που προκαλούν τα αυτοκίνητα με κινητήρα ντίζελ.

32 Ως προς το τρίτο επιχείρημα, σύμφωνα με το οποίο η ιδιαιτερότητα του προβλήματος της ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος συνίσταται επιπλέον στην αδυναμία του Βασιλείου των Κάτω Χωρών να καταπολεμήσει τη διασυνοριακή ρύπανση, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τις σκέψεις 87 έως 94 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι από την αδυναμία αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποδείχτηκε ότι το εν λόγω κράτος μέλος αντιμετωπίζει ιδιαίτερο πρόβλημα ποιότητας του αέρα.

33 Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τις σκέψεις 88 και 91 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, στις χώρες μικρής γεωγραφικής έκτασης, όπως οι Κάτω Χώρες, το μεγαλύτερο ποσοστό σωματιδίων έχει, σχεδόν εξ ορισμού, εξωγενή προέλευση. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, παρά ταύτα, ουδόλως αποδείχθηκε ότι οι διασυνοριακές εκπομπές σωματιδίων επηρεάζουν την ποιότητα του αέρα στις Κάτω Χώρες σε τέτοιο βαθμό ώστε το πρόβλημα του περιορισμού των εκπομπών σωματιδίων να εμφανίζεται εκεί διαφορετικά απ' ό,τι τίθεται στην υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

34 Με τη σκέψη 92 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο επισήμανε επιπλέον ότι η ιδιαιτερότητα του προβλήματος πρέπει να εκτιμηθεί έναντι των κανόνων που θεσπίστηκαν με την οδηγία 1999/30. Όμως, το παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 1999/30 καθορίζει μόνον οριακές τιμές συγκεντρώσεως των σωματιδίων, χωρίς να λαμβάνει υπόψη την προέλευση των υφισταμένων σωματιδίων.

35 Τέλος, με τις σκέψεις 105 έως 116 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο απέρριψε το τέταρτο επιχείρημα, σύμφωνα με το οποίο η Επιτροπή κακώς αρνήθηκε να αναγνωρίσει την ιδιαίτερη σοβαρότητα των υπερβάσεων των οριακών τιμών συγκεντρώσεως σωματιδίων που σημειώθηκαν στον αέρα του περιβάλλοντος στις Κάτω Χώρες.

36 Με τη σκέψη 107 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο αποφάσισε, συναφώς, ότι από τα στοιχεία της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι οι διαπιστωθείσες στις Κάτω Χώρες υπερβάσεις εμφανίζουν, σε σχέση με αυτές που σημειώθηκαν σε άλλα κράτη μέλη, οξύτητα δυνάμενη να αποτελέσει ιδιαίτερο πρόβλημα. Έτσι, με τη σκέψη 109 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι από τον κατάλογο που καταρτίστηκε βάσει των εθνικών εκθέσεων αξιολογήσεως της ποιότητας του αέρα που συντάχθηκαν για το 2004 μπορεί να συναχθεί ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών συμπεριλαμβάνεται σε μια ομάδα πέντε κρατών μελών των οποίων όλες οι ζώνες κατέγραψαν το 2004 μεγαλύτερα ποσοστά συγκεντρώσεως σωματιδίων από τις ημερήσιες οριακές τιμές.

37 Επιπλέον, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 115 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, εκτός του ότι δεν αποτελούν κριτήρια της οδηγίας 1999/30, δεν αποδείχθηκε ότι η δημογραφική πυκνότητα, η ένταση της οδικής κυκλοφορίας σε πολλές περιοχές των Κάτω Χωρών και ο εντοπισμός οικιστικών περιοχών κατά μήκος των οδικών διασυνδέσεων συμβάλλουν στη δημιουργία, για το εν λόγω κράτος μέλος, ενός προβλήματος το οποίο το διακρίνει αισθητά σε σχέση με άλλες περιοχές, ειδικότερα τις χώρες Μπενελούξ, το κεντρικό τμήμα του Ηνωμένου Βασιλείου και τη Δυτική Γερμανία.

38 Δεδομένου ότι το Πρωτοδικείο έκρινε, με τις σκέψεις 117 έως 120 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών δεν κατόρθωσε να αποδείξει την ύπαρξη ιδιαίτερου προβλήματος στο έδαφός του, πράγμα που αποτελεί μια από τις σωρευτικές προϋποθέσεις του άρθρο 95, παράγραφοι 5 και 6, ΕΚ, θεώρησε ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να αποφασίσει την απόρριψη του κοινοποιηθέντος σχεδίου διατάγματος. Για τον λόγο αυτό, το Πρωτοδικείο, κατ' εφαρμογήν της αρχής της οικονομίας των προβαλλομένων λόγων, δεν αποφάνθηκε επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως που προέβαλε το εν λόγω κράτος μέλος, με τους οποίους αμφισβητήθηκε τόσο η εκτίμηση όσο και η αιτιολογία της Επιτροπής σχετικά, αφενός, με την αναλογικότητα του κοινοποιηθέντος σχεδίου, και, αφετέρου, με το διεθνές νομικό πλαίσιο.

Αιτήματα των διαδίκων

39 Με την αίτησή του αναιρέσεως, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να αναπέμψει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο, προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί των λοιπών λόγων της προσφυγής, και

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

40 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— κυρίως, να κηρύξει απαράδεκτη την αίτηση αναιρέσεως,

— επικουρικώς, να την απορρίψει, και

— να καταδικάσει το Βασίλειο των Κάτω Χωρών στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

41 Προς στήριξη της αιτήσεώς του αναιρέσεως, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών προβάλλει δύο λόγους. Πρώτον, υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο ερμήνευσε εσφαλμένως το καθήκον επιμελείας και την υποχρέωση αιτιολογήσεως του άρθρου 253 ΕΚ, κρίνοντας ότι η Επιτροπή, παραλείποντας να εξετάσει, με την επίδικη απόφαση, χωρίς συγκεκριμένη αιτιολογία, τα κρίσιμα δεδομένα που περιλαμβάνονταν στην έκθεση εκτιμήσεως για το 2004, δεν παρέβη τις εν λόγω υποχρεώσεις. Δεύτερον, το Βασίλειο

των Κάτω Χωρών υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο εφάρμοσε εσφαλμένα νομικά κριτήρια κατά την εκτίμηση της ύπαρξης ιδιαίτερου προβλήματος της ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος στο έδαφος του κράτους μέλους αυτού.

Επί του παραδεκτού

42 Η Επιτροπή προβάλλει ένσταση απαραδέκτου της αιτήσεως αναιρέσεως. Όσον αφορά τον πρώτο λόγο, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών απώλεσε το δικαίωμα να επικαλεστεί το ότι δεν ελήφθη δήθεν υπόψη η έκθεση εκτιμήσεως για το 2004, δεδομένου ότι η έκθεση αυτή κατατέθηκε μετά τη λήξη της τασσόμενης από την οδηγία 96/62 προθεσμίας και τρεις μήνες μετά την υποβολή της αίτησης για παρέκκλιση. Επιπλέον, το καθού όργανο θεωρεί ότι το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι στην πραγματικότητα η Επιτροπή έλαβε υπόψη την εν λόγω έκθεση και ότι αυτή η διαπίστωση πραγματικού περιστατικού δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο της αιτήσεως αναιρέσεως. Ως προς τον δεύτερο λόγο, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι τα συμπεράσματα του Πρωτοδικείου στηρίζονται σε σημαντικό αριθμό στοιχείων, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων δεν αμφισβητείται, και ότι τα συμπεράσματα αυτά εξακολουθούν να ισχύουν ακόμα και αν το Δικαστήριο δεχτεί τα επιχειρήματα του Βασιλείου των Κάτω Χωρών.

43 Συναφώς, επιβάλλεται καταρχάς η διαπίστωση ότι το ερώτημα αν, εν προκειμένω, η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη την έκθεση εκτιμήσεως για το 2004 παρά την προβαλλόμενη καθυστέρηση με την οποία η έκθεση αυτή υποβλήθηκε, δεν αφορά ζήτημα παραδεκτού, όπως επισήμανε και η γενική εισαγγελέας με τα σημεία 32 έως 34 των προτάσεών της, αλλά άπτεται της ουσίας.

44 Εν συνεχεία, όσον αφορά το επιχείρημα που αντλείται από το ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών αμφισβητεί, με τον πρώτο λόγο, τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, αρκεί να επισημανθεί ότι δεν πρόκειται περί τούτου. Συγκεκριμένα, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών ουδόλως αμφισβητεί τις διαπιστώσεις του Πρωτοδικείου στο πλαίσιο αυτό, από τις οποίες προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι τα δεδομένα για το 2004 ενσωματώθηκαν στην έκθεση της TNO και ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη, εκτός από την έκθεση αυτή, και την έκθεση της MNP. Αντιθέτως, το εν λόγω κράτος μέλος αμφισβητεί τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε το Πρωτοδικείο από αυτή τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών. Το ζήτημα όμως αν το Πρωτοδικείο ορθώς συνήγαγε από τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά ότι η Επιτροπή δεν παρέβη ούτε το καθήκον επιμελείας ούτε την υποχρέωση αιτιολογήσεως συνιστά νομικό ζήτημα το οποίο υπόκειται στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου (βλ. αποφάσεις της 20ής Νοεμβρίου 1997, C-188/96 P, Επιτροπή κατά V, Συλλογή 1997, σ. I-6561, σκέψη 24, καθώς και της 28ης Ιουνίου 2005, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-5425, σκέψη 453).

45 Τέλος, όσον αφορά την αντίρρηση που διατυπώνει η Επιτροπή έναντι του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το γεγονός ότι αίτηση αναιρέσεως ή λόγος αναιρέσεως δεν αφορά όλους τους λόγους που οδήγησαν το Πρωτοδικείο να λάβει θέση επί ενός ζητήματος δεν οδηγεί σε απαράδεκτο αυτού του λόγου αναιρέσεως (βλ. απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2000, C-458/98 P, Industrie des poudres sphériques κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2000, σ. I-8147, σκέψη 67, και διάταξη της 23ης Σεπτεμβρίου 2005, C-357/04 P, Andolfi κατά Επιτροπής, σκέψη 24).

46 Συνεπώς, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να κριθεί παραδεκτή.

Επί της ουσίας

Επί του πρώτου λόγου, αντλούμενου από εσφαλμένη ερμηνεία του καθήκοντος επιμελείας και της υποχρέωσης αιτιολογήσεως του άρθρου 253 ΕΚ

— Επιχειρήματα των διαδίκων

47 Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών υπογραμμίζει, στο πλαίσιο του πρώτου λόγου, ότι η έκθεση εκτιμήσεως για το 2004 είναι υψίστης σπουδαιότητας διότι καταδεικνύει ότι, για το έτος αυτό, σημειώθηκε υπέρβαση των ημερήσιων οριακών τιμών, ακόμα και προσαυξημένων κατά το περιθώριο ανοχής, σε όλες τις ζώνες και τους οικισμούς των Κάτω Χωρών. Επιπλέον, τα δεδομένα για το έτος αυτό αναδεικνύουν μια εικόνα διαφορετική από εκείνη του 2003, πράγμα που το Πρωτοδικείο αναγνωρίζει με τη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κάνοντας αναφορά στην έκθεση της ΤΝΟ.

48 Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών συνάγει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ότι το Πρωτοδικείο κρίνει ικανοποιητικό το να αρκείται η Επιτροπή στη διαβίβαση των σχετικών στοιχείων που ανακοινώνει το κράτος μέλος σε ερευνητικό οργανισμό, χωρίς, αφενός, να εξετάζει τα δεδομένα αυτά με την επίδικη απόφαση, αμφισβητώντας ακόμα και το γεγονός ότι της ανακοινώθηκαν, ούτε, αφετέρου, να επαναλαμβάνει, με την επίδικη απόφαση, τη διαπίστωση του ερευνητικού οργανισμού ότι τα εν λόγω δεδομένα αναδεικνύουν μια θεμελιωδώς διαφορετική και πιο προβληματική εικόνα της κατάστασης του οικείου κράτους μέλους. Επομένως, μέσω της ερμηνείας αυτής, το Πρωτοδικείο εφάρμοσε εσφαλμένως τις εγγυήσεις περί επιμέλειας και την αιτιολο-

γήσεως, στις οποίες συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η υποχρέωση της Επιτροπής να εξετάζει, με επιμέλεια και αμεροληψία, όλα τα συναφή στοιχεία της συγκεκριμένης περιπτώσεως και να αιτιολογεί επαρκώς την απόφασή της.

49 Τέλος, σύμφωνα με το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, το Πρωτοδικείο κακώς αποδίδει μεγάλη σημασία στο γεγονός ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη την έκθεση του MNP. Το κράτος μέλος αυτό παρατηρεί, συναφώς, ότι, παρά το ότι η Επιτροπή στήριξε τη θέση της στην έκθεση αυτή, η οποία εξάλλου της διαβιβάστηκε ενάμιση μήνα πριν την έκδοση της επίδικης αποφάσεως, αντιθέτως, και χωρίς συγκεκριμένη αιτιολογία, ουδόλως έλαβε υπόψη την έκθεση εκτιμήσεως για το 2004, η οποία της διαβιβάστηκε τρεις μήνες πριν την εν λόγω έκδοση, αλλά της οποίας τα δεδομένα είναι λιγότερο ευνοϊκά για τη θέση της Επιτροπής. Άλλωστε, η έκθεση της TNO καταδεικνύει σαφώς ότι οι διαπιστώσεις της έκθεσης MNP ουδόλως μεταβάλλουν τις διαπιστώσεις που αφορούν τις οριακές τιμές των δεδομένων που προκύπτουν από την έκθεση εκτιμήσεως για το 2004.

50 Η Επιτροπή —εκτός από το επιχείρημα που αντλείται από τη φερόμενη καθυστέρηση με την οποία υποβλήθηκε η έκθεση εκτιμήσεως για το 2004 και το οποίο επαναλαμβάνεται στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως— προβάλλει τον ισχυρισμό ότι δεν έχει την υποχρέωση να ενσωματώνει στις αποφάσεις της όλα τα στοιχεία που λαμβάνει από τις πραγματογνωμοσύνες των οποίων κάνει χρήση. Εξάλλου, από ορισμένες σκέψεις της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως συνάγεται ότι το Πρωτοδικείο έκρινε ότι τόσο από την έκθεση εκτιμήσεως για το 2004 όσο και από την έκθεση του MNP προκύπτει ότι η ποιότητα του αέρα στις Κάτω Χώρες έχει βελτιωθεί σε σχέση με το 2003 και τις προηγούμενες εκτιμήσεις.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

51 Σύμφωνα με το άρθρο 95, παράγραφος 5, ΕΚ, μετά τη θέσπιση μέτρου εναρμόνισης, τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να υποβάλλουν προς έγκριση στην Επιτροπή όλες τις εθνικές διατάξεις που εισάγουν παρεκκλίσεις τις οποίες κρίνουν απαραίτητες.

52 Η εν λόγω διάταξη απαιτεί, αφενός, να στηρίζεται η θέσπιση τέτοιων διατάξεων σε νέα επιστημονικά αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος ή του χώρου εργασίας, για λόγους που συντρέχουν μόνο στην περίπτωση του οικείου κράτους μέλους και οι οποίοι έχουν ανακύψει μετά τη θέσπιση του μέτρου εναρμονίσεως, και, αφετέρου, να κοινοποιούνται στην Επιτροπή οι μελετώμενες διατάξεις καθώς και οι λόγοι που υπαγορεύουν τη θέσπισή τους (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2003, C-512/99, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-845, σκέψη 80, καθώς και της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, C-439/05 P και C- 454/05 P, Land Oberösterreich και Αυστρία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. I-7141, σκέψη 57).

53 Οι προϋποθέσεις αυτές είναι σωρευτικές και, επομένως, πρέπει να πληρούνται όλες, άλλως η Επιτροπή απορρίπτει την αίτηση για παρέκκλιση (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις της 21ης Ιανουαρίου 2003, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 81, καθώς και Land Oberösterreich και Αυστρία κατά Επιτροπής, σκέψη 58).

54 Προκειμένου να εκτιμήσει αν οι εν λόγω προϋποθέσεις πληρούνται στην πραγματικότητα, πράγμα που μπορεί, ενδεχομένως, να απαιτεί περίπλοκες τεχνικές αξιολογήσεις, η Επιτροπή διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως.

55 Ωστόσο, η άσκηση της εξουσίας αυτής δεν εξαιρείται του δικαστικού ελέγχου. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο κοινοτικός δικαστής οφείλει όχι μόνο να ελέγχει την ακρίβεια των αποδεικτικών στοιχείων των οποίων γίνεται επίκληση, την αξιοπιστία και τη συνοχή τους, αλλ' οφείλει επίσης να ελέγχει αν τα στοιχεία αυτά αποτελούν το σύνολο των ληπτέων υπόψη συναφών στοιχείων για την εκτίμηση σύνθετης καταστάσεως και αν είναι ικανά να θεμελιώσουν τα εξ αυτών αντλούμενα συμπεράσματα (βλ. απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2007, C-525/04 P, Ισπανία κατά Lenzing, Συλλογή 2007, σ. I-9947, σκέψη 57 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

56 Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στις περιπτώσεις εκείνες όπου τα κοινοτικά όργανα διαθέτουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, ο έλεγχος της τηρήσεως ορισμένων εγγυήσεων που παρέχει η κοινοτική έννομη τάξη στις διοικητικές διαδικασίες ενέχει θεμελιώδη σημασία. Το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να διευκρινίσει ότι στις ως άνω εγγυήσεις συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η υποχρέωση του αρμόδιου οργάνου να εξετάζει, με επιμέλεια και αμεροληψία, όλα τα συναφή στοιχεία της συγκεκριμένης περιπτώσεως και να αιτιολογεί επαρκώς την απόφασή του (βλ. αποφάσεις της 21ης Νοεμβρίου 1991, C-269/90, Technische Universität München, Συλλογή 1991, σ. I-5469, σκέψη 14, της 7ης Μαΐου 1992, C-258/90 και C-259/90, Pesquerias De Bermeo και Naviera Laida κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-2901, σκέψη 26, καθώς και προπαρατεθείσα Ισπανία κατά Lenzing, σκέψη 58).

57 Ο έλεγχος της τηρήσεως των διαδικαστικών αυτών εγγυήσεων είναι κατά μείζονα λόγο σπουδαιότερος στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ, δεδομένου ότι η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως δεν εφαρμόζεται στη διαδικασία αυτή (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Land Oberösterreich και Αυστρία κατά Επιτροπής, σκέψη 44).

58 Εν προκειμένω, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών προσάπτει στην Επιτροπή ότι παρέβη το καθήκον επιμέλειας και την υποχρέωση αιτιολογήσεως παραλείποντας να εξετάσει, με την προσβαλλόμενη απόφαση, χωρίς συγκεκριμένη αιτιολογία, τα δεδομένα που περιλαμβάνονταν στην έκθεση εκτιμήσεως για το 2004.

59 Συναφώς, με τη σκέψη 41 της προσβαλλομένης αποφάσεως διαπιστώνεται ότι «[σ]ύμφωνα με τις ετήσιες εκθέσεις βάσει της οδηγίας 96/62/ΕΚ του Συμβουλίου, οι Κάτω Χώρες δεν αντιμετώπισαν προβλήματα ιδιαίτερα υψηλών υπερβάσεων το 2003 εν συγκρίσει με άλλα κράτη μέλη (όπως το Βέλγιο, η Αυστρία, η Ελλάδα, η Τσεχική Δημοκρατία, η Λιθουανία, η Σλοβενία και η Σλοβακία). Καθώς οι Κάτω Χώρες δεν έχουν υποβάλει ακόμη επίσημα στοιχεία για το 2004, δεν είναι δυνατόν να συγκριθεί η κατάσταση της ποιότητας του αέρα στη χώρα αυτή με την κατάσταση σε άλλα κράτη μέλη για το 2004».

60 Δεν αμφισβητείται πάντως ότι τα επίσημα στοιχεία για το έτος 2004 που περιλαμβάνονται στην έκθεση εκτιμήσεως για το εν λόγω έτος κοινοποιήθηκαν πράγματι στην Επιτροπή στις 8 Φεβρουαρίου 2006 και πρωτοκολλήθηκαν από αυτήν στις 10 Φεβρουαρίου 2006, ήτοι αρκετούς μήνες πριν την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

61 Από το άρθρο 174, παράγραφος 3, πρώτη περίπτωση, ΕΚ προκύπτει ότι η Επιτροπή οφείλει, καταρχήν, να λαμβάνει υπόψη, όταν εκδίδει αποφάσεις σχετικές με τον τομέα του περιβάλλοντος, όλα τα νέα διαθέσιμα επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα. Η υποχρέωση αυτή ισχύει ιδιαιτέρως για τη διαδικασία του άρθρου 95, παράγραφοι 5 και 6, ΕΚ, της οποίας η βάση συνίσταται στο να λαμβάνονται υπόψη τα νέα δεδομένα.

62 Επομένως, η Επιτροπή όφειλε, εν προκειμένω, να λάβει υπόψη τα δεδομένα που περιλαμβάνονται στην έκθεση εκτιμήσεως για το 2004. Η υποχρέωση αυτή δεν αίρεται, μεταξύ άλλων, από το γεγονός ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών κοινοποίησε την εν λόγω έκθεση στην Επιτροπή μετά τη λήξη των προθεσμιών της οδηγίας 96/62, δεδομένου ότι οι προθεσμίες αυτές είναι άσχετες προς τη διαδικασία του άρθρου 95, παράγραφοι 5 και 6, ΕΚ. Επίσης, δεν αμφισβητείται ότι η Επιτροπή είχε πράγματι ακόμα τη δυνατότητα να λάβει υπόψη την εν λόγω έκθεση κατά τη σύνταξη της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεδομένου ότι οι εκθέσεις της TNO και του MNP, στις οποίες στηρίζεται η εν λόγω απόφαση, της είχαν υποβληθεί ακόμα πιο αργά.

63 Οι διαπιστώσεις όμως της Επιτροπής που περιλαμβάνονται στις σκέψεις 41 και 42 της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τις οποίες προκύπτει ότι η Επιτροπή πραγματοποίησε την εκτίμησή της σχετικά με την ύπαρξη ιδιαίτερου προβλήματος στις Κάτω Χώρες στηριζόμενη στις ετήσιες εκθέσεις για το 2003 και όχι για το 2004, εγείρουν σοβαρές αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον το όργανο αυτό έλαβε υπόψη τα σχετικά με το 2004 δεδομένα.

64 Μολονότι αληθεύει, όπως παρατηρεί το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η έκθεση της ΤΝΟ ενσωματώνει επίσης προκαταρκτικά στοιχεία τα οποία ανακοινώθηκαν από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών για το 2004, εντούτοις η επίδικη απόφαση δεν κάνει καμία αναφορά στο γεγονός αυτό ή στις σχετικές με τα δεδομένα αυτά διαπιστώσεις της ΤΝΟ.

65 Αντιθέτως προς την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η επίδικη απόφαση δεν κάνει καμία μνεία της εκτιμήσεως της ΤΝΟ σύμφωνα με την οποία από τα προκαταρκτικά αυτά δεδομένα για το 2004 προκύπτει διαφορετική εικόνα από εκείνη του προηγούμενου έτους, καθόσον διαπιστώνεται, σε όλες τις περιοχές των Κάτω Χωρών, υπέρβαση όσον αφορά το $ΑΣ_{10}$ τουλάχιστον μιας από τις οριακές τιμές προσαυξημένες κατά το περιθώριο ανοχής.

66 Ωστόσο, ειδικότερα υπό το πρίσμα της εν λόγω εκτιμήσεως εκ μέρους της ΤΝΟ, η Επιτροπή, για να ανταποκριθεί με τον ενδεδειγμένο τρόπο στην υποχρέωση που υπέχει τόσο για να εξετάζει όλα τα συναφή στοιχεία της κάθε συγκεκριμένης περιπτώσεως όσο και για να αιτιολογεί επαρκώς την απόφασή της, όφειλε να εκθέσει, με την προσβαλλόμενη απόφαση, τους λόγους για τους οποίους έκρινε ότι δεν αποδεικνύεται η ύπαρξη ιδιαίτερου προβλήματος ούτε βάσει των σχετικών με το 2004 δεδομένων και παρά τις διαφορές που επισημαίνει η ΤΝΟ μεταξύ των δεδομένων αυτών και εκείνων του προηγούμενου έτους.

67 Συγκεκριμένα, αν και το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι η Επιτροπή, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της βασιμότητας μιας αιτήσεως για παρέκκλιση δυνάμει του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ, μπορεί να οδηγηθεί να ζητήσει τη γνώμη εξωτερικών εμπειρογνωμόνων σχετικά με τα νέα επιστημονικά στοιχεία προς στήριξη της αιτήσεως αυτής (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Land Oberösterreich και Αυστρία κατά Επιτροπής, σκέψη 32), επιβάλλεται ωστόσο η διαπίστωση ότι η πρωταρχική ευθύνη για την πραγματοποίηση της εν λόγω εκτιμήσεως απόκειται στην Επιτροπή, η οποία πρέπει, στηριζόμενη ενδεχομένως στη γνώμη εμπειρογνωμόνων, να λαμβάνει δεόντως υπόψη όλα τα συναφή στοιχεία και να εκθέτει, με την τελική της απόφαση, τις ουσιώδεις σκέψεις που την οδήγησαν να καταλήξει στην απόφαση αυτή.

68 Επομένως, το γεγονός και μόνον ότι η έκθεση της TNO ενσωμάτωσε τα σχετικά με το 2004 προκαταρκτικά δεδομένα δεν μπορεί να δικαιολογήσει το ότι, με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή ούτε εξέτασε τα δεδομένα του έτους αυτού ούτε επισήμανε τους λόγους για την παράλειψή της αυτή.

69 Το ίδιο ισχύει για το γεγονός ότι η Επιτροπή επανέλαβε, με την επίδικη απόφαση, ορισμένες διαπιστώσεις της εκθέσεως της MNP και πραγματοποίησε την εκτίμηση περί της ύπαρξης ιδιαίτερου προβλήματος στις Κάτω Χώρες, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες πληροφορίες που περιείχε η έκθεση αυτή.

70 Έτσι, οι διαπιστώσεις της MNP, τις οποίες επαναλαμβάνει η Επιτροπή με τη σκέψη 41 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ουδεμία πληροφορία περιέχουν ως προς το ζήτημα αν υπήρχε, κατά τον χρόνο εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως και ειδικότερα υπό το φως των σχετικών με το 2004 δεδομένων, ιδιαίτερο πρόβλημα ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος στις Κάτω Χώρες.

71 Συγκεκριμένα, οι διαπιστώσεις αυτές —από τις οποίες προκύπτει, σύμφωνα με νέα αξιολόγηση, ότι τα επίπεδα των $AΣ_{10}$ είναι χαμηλότερα κατά 10 έως 15 % απ' ό,τι είχε αρχικά υποτεθεί και ότι ο αριθμός των περιοχών όπου έχει σημειωθεί υπέρβαση των οριακών τιμών θα μειωθεί στο ήμισυ κατά τη διάρκεια του έτους 2010 σε σχέση με το έτος 2005 και κατά τη διάρκεια του έτους 2015 σε σχέση με το έτος 2010— δεν αμφισβητούν την πιστότητα των σχετικών με το 2004 δεδομένων, τα οποία αποδεικνύουν υπερβάσεις των οριακών τιμών στο σύνολο της ολλανδικής επικράτειας και δεν αποκλείουν την ύπαρξη, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, ιδιαίτερου προβλήματος στο κράτος μέλος αυτό.

72 Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομική πλάνη κρίνοντας ότι η Επιτροπή, εκδίδοντας την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν παρέβη το καθήκον επιμελείας ούτε την υποχρέωσή της αιτιολογήσεως.

73 Στο μέτρο που η Επιτροπή, για να εκτιμήσει αν υπάρχει ιδιαίτερο πρόβλημα ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος στις Κάτω Χώρες, δεν έλαβε δεόντως υπόψη το σύνολο των συναφών δεδομένων, και ειδικότερα των σχετικών με το 2004, η εκτίμηση αυτή οφείλεται οπωσδήποτε σε πλάνη, τούτο δε ανεξάρτητα από το αν η Επιτροπή, με την εν λόγω εκτίμηση, εφάρμοσε επιπλέον εσφαλμένα νομικά κριτήρια, όπως υποστήριξε το Βασίλειο των Κάτω Χωρών.

74 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Πρωτοδικείο δεν μπορούσε, χωρίς να υποπέσει σε νομική πλάνη, να απορρίψει την προσφυγή του Βασιλείου των Κάτω Χωρών ως αβάσιμη καταλήγοντας ότι η Επιτροπή ορθώς θεώρησε μη ιδιαίτερο το πρόβλημα της τηρήσεως των κοινοτικών οριακών τιμών συγκεντρώσεως σωματιδίων στον αέρα του περιβάλλοντος.

75 Επομένως, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί. Δεδομένου ότι η εξέταση του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, με τον οποίο το Βασίλειο των Κάτω Χωρών προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι εφάρμοσε εσφαλμένα νομικά κριτήρια κατά την εκτίμηση της ύπαρξης ιδιαίτερου προβλήματος στην ποιότητα του αέρα, δεν δύναται συνεπώς, ανεξαρτήτως του αποτελέσματος της εκτιμήσεως αυτής, να ασκήσει επιρροή στην έκβαση της αιτήσεως αναιρέσεως, παρέλκει η εξέταση του λόγου αυτού.

76 Δυνάμει του άρθρου 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο μπορεί, σε περίπτωση που αναιρέσει απόφαση του Πρωτοδικείου, να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση. Τούτο ισχύει εν προκειμένω.

77 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι η ελλιπής ανάλυση των συναφών επιστημονικών στοιχείων την οποία πραγματοποίησε η Επιτροπή μπορεί να συνιστά ελάττωμα όχι μόνον της εκτιμήσεως του οργάνου αυτού σχετικά με την ύπαρξη ιδιαίτερου προβλήματος, αλλά και της συνολικής εκτιμήσεώς του όσον αφορά τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 95, παράγραφοι 5 και 6, ΕΚ, και ειδικότερα την αναλογικότητα του κοινοποιηθέντος μέτρου, δεδομένου ότι μια πληρέστερη εκτίμηση των διαθέσιμων επιστημονικών στοιχείων μπορεί, εκ φύσεως, να επηρεάσει την εκτίμηση της αναλογικότητας του μέτρου αυτού.

78 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η απόφαση του Πρωτοδικείου πρέπει να αναιρεθεί, ώστε να μπορέσει η Επιτροπή να εκτιμήσει εκ νέου και στηριζόμενη σε όλα τα συναφή επιστημονικά στοιχεία το κοινοποιηθέν μέτρο προκειμένου να καθορίσει αν αυτό ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις που επιβάλλει το άρθρο 95, παράγραφοι 5 και 6, ΕΚ.

Επί των δικαστικών εξόδων

79 Κατά το άρθρο 122 του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αίτηση αναιρέσεως γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αποφαίνεται και επί των εξόδων.

80 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του ίδιου αυτού κανονισμού, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου του 118, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα έξοδα αμφοτέρων των βαθμών δικαιοδοσίας, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του Βασιλείου των Κάτω Χωρών.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

1) Αναιρεί την απόφαση του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 27ης Ιουνίου 2007, Τ-182/06, Βασίλειο των Κάτω Χωρών κατά Επιτροπής.

2) Ακυρώνει την απόφαση 2006/372/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Μαΐου 2006, σχετικά με το σχέδιο εθνικών διατάξεων που κοινοποιήθηκαν από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών βάσει του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ, για τον καθορισμό ορίων στις εκπομπές σωματιδίων από οχήματα με κινητήρες ντίζελ.

3) Καταδικάζει την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)